

HOEFBLAD

57^e jaargang nr.1 Winter 2019/2020

Foto Jenny Rommens

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

Hoefblad

ALGEMEEN E-MAILADRES: <mailto:kenengeniet@home.nl>

VOORZITTER

Programmavoorbereiding
Krantenberichten

Christ Grootzwagers

Kamilletuin 6
5103 CB Dongen
tel. 0162-312116
voorzitter@kenengeniet.nl

SECRETARIS

Els Scheepers
Stoeken 13
5102GT Dongen
tel. 06-48825523
secretaris@kenengeniet.nl

PENNINGMEESTER

Rabobank Dongen
IBAN:
NL44 RABO 0111984114
Ledenadministratie

John van Meggelen
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
penningmeester@kenengeniet.nl

Programmavoorbereiding

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47
5102GD Dongen
tel.0162-517996
vlinder@kenengeniet.nl

BEZORGING HOEFBLAD

Opgave excursies

Marie-José van Gestel
Hubertusstraat 9
5106 NS Dongen-Vaart
tel. 06-10120230
mjvangestel.burmanje@home.nl

BESTUURSLID

Afgevaardigde
Bijenvereniging
Ambrosius
Tuingroep

Anton Staps
Dongenseweg 7
5171 NA Kaatsheuvel
tel. 0416-273332
mobiel tel. 06-13402220

Helaas zijn twee leden van onze vereniging overleden, twee mensen die zich bijzonder ingezet hebben voor onze activiteiten.

Wim Blankers is vele jaren opgetreden als gids, maar was daarnaast ook een tijdlang voorzitter van onze jeugdafdeling de Natuurverkenners. Wim wist met passie over de natuur te vertellen, maakte bijzonder mooie foto's en stond altijd klaar. Vele mensen hebben al wel een foto van hem in huis, rechtstreeks van Wim gekregen of gewonnen tijdens de kerstbijeenkomst. De laatste jaren kon Wim niet meer mee, toch was hij immer betrokken bij de natuur in zijn eigen tuin, vooral de vogels werden danig verwend.

Met Wim verliezen we een prachtige mens.

We wensen Corry en haar gezin heel veel sterkte bij dit verlies.

Nico Oerlemans is zo verweven met het huidige bestuur, dat het niet anders kan dat hij bij velen gemist zal gaan worden. Bijna 40 jaar maakt hij deel uit van onze Natuurvereniging, vaak op de achtergrond, maar toch een hele periode ook actief voor het verenigingsgebeuren. Vroeger werkte het hele gezin Oerlemans mee, bij het in elkaar zetten van dit verenigingsblad, toen nog niet zo dik. Maar toch moest dit gestencild worden, gevouwen en geniet, iets dat op de keukentafel in huize Oerlemans gebeurde.

Nico was graag in de natuur, hij fotografeerde daar en het ontwikkelen van de foto's gebeurde allemaal door Nico zelf. Voor de vereniging werd zo af en toe een serie dia's vertoond en later werden dit videofilms. Nico heeft altijd van zijn natuur gehouden, tot op zijn laatste dag, op zijn ziekbed had hij toch maar mooi gezien, hoe een buizerd buiten lastig gevallen werd door enkele kauwen. 88 jaar heeft hij rond gestruind en intens genoten. We wensen Greet heel veel sterkte en natuurlijk ook haar kinderen, bij dit grote verlies.

“ Dè wilde nie wetuh...”

*In je hart leven mensen
die daar helemaal thuis zijn
en die blijven daar wonen
ook als ze er niet meer zijn*

Wij danken iedereen voor het meelevens
na het overlijden van mijn lieve man en onze lieve papa.

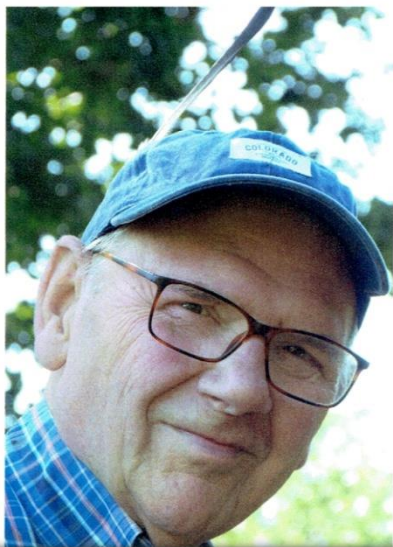
Wim Blankers

☾ 6 augustus 1941 - † 7 september 2019

Corry Blankers - de Brouwer
Claudia en Erik, Lizzy 🐶
Marcel en Saskia

Luxemburglaan 29, 5101 ZH Dongen

Het afscheid heeft in besloten kring plaatsgevonden.

Loonse en Drunense duinen

S.K.

*Herinner mij,
maar niet in sombere dagen.
Herinner mij in de stralende zon,
hoe ik was, toen ik alles nog kon.*

Ter herinnering aan

Nico Oerlemans

Dongen, 29 maart 1931
Dongen, 31 oktober 2019

Nico werd op 29 maart 1931 geboren als jongste van een gezin met acht kinderen. Na de lagere school ging hij naar de vakschool voor schoenmakers, waarna hij bij verschillende schoenfabrieken heeft gewerkt. Tijdens zijn militaire diensttijd ging Nico in Oosterhout naar de kermis. Daar leerde hij een aardig meisje kennen, Greet, waarmee hij op 12 april 1956 in het huwelijk trad. Samen kregen zij drie kinderen: Fia, Sjef en Hanny.

Nico ging bij de PTT werken als postbezorger. Hij had verschillende hobby's, zo speelde hij gitaar en mandoline in een bandje. Nico heeft vele aquarellen en olieverfschilderijen gemaakt, ook houtbewerken ging hem goed af. Bovendien maakte hij graag foto's en films van vakanties en van de natuur.

Deze opnames verwerkte hij tot mooie dvd's. Nico zijn gezondheid liet hem nogal eens in de steek. Dat vond hij verschrikkelijk, afgekeurd voor zijn werk en niet kunnen helpen als er bij zijn kinderen geklust moest worden. Gelukkig kende hij ook zijn goede periodes en genoot dan samen met Greet van vakanties, wandelingen, fietstochten in de natuur en uitstapjes met het gezin.

Twee jaar geleden verhuisden Nico en Greet naar de Volckaert. Omdat Greet steeds meer dingen vergat, nam hij de zorg voor haar op zich. Zo'n zes weken geleden werd Nico opgenomen in het ziekenhuis. Na een week mocht hij terug naar huis. Langzaam ging het bergafwaarts met zijn gezondheid. Nico is rustig ingeslapen op een zonnige herfstdag, in het bijzijn van zijn gezin.

We danken u voor uw belangstelling en medeleven.

Greet Oerlemans - Hendrix
Fia en John
Peter en Claudia, *Elin*
Linda
Sjef
Hanny en Christ

BIJ DE VOORPAGINA; PORSELEINZWAM

De porseleinzwam is een van de populairste zwammen binnen de paddestoelenfotografie vanwege de slijmerige, ivoorwitte hoed, die met tegenlicht prachtig doorschijnend is. De hoed is eerst bolvormig, daarna uitgespreid, soms is er een stompe umbo. De jonge porseleinzwam is vaak nog lichtgrijs, later verkleurt de paddestoel naar ivoorwit met een gelig-grijsig centrum; halfdoorschijnend. Het vlees is wit, de geur is zwak zurig. De witte lamellen staan wijd uiteen. De steel is aan de basis vaak knolvormig verdikt. Er is een slijmig-vlezige witte ring hoog op de steel. De steel is wit gekleurd, met soms bruine of grijze gordels. De sporee is wit.

De porseleinzwam groeit op stammen van oude beuken, vaak tot hoog in de top van de boom.

Kenmerken van het geslacht Oudemansiella (Oudemansiella) waartoe Porseleinzwam behoort.

Het geslacht is vernoemd naar een bekende Nederlandse mycoloog. Het geslacht bestaat uit plaatjeszwammen met slijmerige, glanzende of fluwelige hoeden met brede, buikige, vrijstaande, witte tot wittige lamellen en taaie, vaak diep, soms met myceliumstrengen wortelende stelen. De sporeekleur is wit.

BESTUURSPRAATJE

Een natuurjaar loopt weer op zijn eind, we hebben de seizoenen weer beleefd. Een jaar het stelt steeds minder voor zo lijkt het wel, toch is het steeds weer bijzonder. Seizoenen die zich snel afwisselen, van het verstilde winterlandschap, naar het prille groen, overgaand in de kleurenpracht van de zomer, welke haast naadloos overvloeit naar herfst en tenslotte de winter.

Altijd is er wat te beleven, we hebben het allemaal mee kunnen maken, met de vele tochten die we als Ken en geniet maken.

Zo hebben we ook kunnen genieten van een schitterende filmavond in de grote theaterzaal van de Cammeleur, zelf vond ik het fantastisch. Op het extra grote scherm, dat voor de eerste keer gebruikt werd in de Cammeleur. Wat een indrukwekkende beelden van een Nederlands natuurgebied de Veluwe. Herten, de vos, het wilde zwijn, ze speelden hun hoofdrol met verve. De filmer, welke zijn woordje deed, sprak met passie over zijn uit de hand gelopen hobby, het natuurfilmen. Luc Enting, hij nam ons mee in een wondere wereld, een avond om niet zomaar te vergeten.

Ons eerste grote evenement in de toekomst staat al pal voor de deur, onze kerstbijeenkomst. Zoals voorgaande jaren vind deze bijeenkomst weer plaats in de aula van het Cambreur College. U bent van harte welkom vanaf 10.00 uur, het programma is eenvoudig. De opening zal geschieden door ondergetekende de voorzitter, er zal weer een kerstverhaal verteld worden en onder het genot van een hapje en drankje kunt u wat bijpraten. Wij zorgen voor een stemmige aankleding, sfeervolle muziek en voor de loterij. Natuurlijk zou het geweldig zijn als u, voor de loterij een kleine bijdrage zou willen meebrengen, misschien in de vorm van eigen gemaakte kaarten, of ander

door u gefabriceerd materiaal, niets is te gek, het gaat er om dat we weer een mooie prijzentafel hebben. Kom en geniet van deze kerstochtend.

Natuurlijk wens ik u allen een heel voorspoedig 2020 toe, mede namens de rest van het bestuur en dat het een verschrikkelijk mooi natuurjaar mag worden.

Christ Grootzwagers.

GEDICHT VAN MARIAN GIESEKAM

Zoveel vrienden in mijn tuin die allemaal gevleugeld zijn
vlinders, vogels en bijen alles kan hier gedijen
zelfs op donkere dagen als de lucht zwart ziet
komen ze hier eten en schuilen en ik geniet
soms dreigt er gevaar, de sperwer jaagt op ze vlak voor m'n neus
gelukkig tot op heden mis
maar ja, ook hij heeft honger en dus geen keus

NATUURTUIN KANDOEL

Elke maandagmorgen komt de tuinwerkgroep bijeen, vast punt is een praatje vooraf, de week wordt doorgenomen. Vervolgens vindt er overleg plaats over datgene er op deze ochtend afgewerkt moet worden. Meestal heeft iedereen al wel wat in gedachte, de een gaat aan het werk om de paden bladvrij te maken, de ander gaat in de weer met de composthoop, welke gedeeltelijk leeg gemaakt wordt. Kortom iedereen gaat aan de slag, met zijn karwei. Zo zijn al enkele weken enkelen van ons in de weer, om een plaggenhut te bouwen en die begint al aardig vorm te krijgen.

Tussendoor zijn er ook even 2 putten gespoten, een lang gekoesterde wens. Vorige keer deden we nog een oproep, om uw stem uit te brengen, nou dat heeft een heel mooi resultaat teweeg gebracht. Tijdens een bijeenkomst georganiseerd door de Rabobank bij Natuurlijk To-

maat, mochten we een heel mooie cheque in ontvangst nemen, uit

handen van Harrie Peijnenburg. Een bedrag van maar liefst **€ 1515,55** een flinke opsteker voor ons als Ken en Geniet.

Dus nu kan er een sproei installatie aangeschaft worden, iets wat op korte termijn zal geschieden. De putten zijn inmiddels al voorzien van een deugdelijke bescherming, Richard Brabers zette deze bescherming kundig in elkaar, dus weer een stap verder.

Inmiddels staat er al weer een ander plan op de rol, in het kader van NL Doet, willen we een moerasbosje aanleggen. Achter ons Nest ligt nu een vervallen bosje, vroeger was dit nog natter. We gaan proberen het bosje wat opener te maken en er een soort van poel te graven. Natuurlijk zal er hier en daar wat plantmateriaal de grond in gaan, zo lijkt ons het bosje geschikt voor een typische onder begroeiing van bosanemoon. Maar ook speenkruid, zenegroen, hondsdrif en dergelijke passen prima in deze omgeving. Allemaal planten die zich uit mogen breiden naar de omliggende omgeving. NI Doet zal plaats vinden op zaterdag 14 maart van 9.00 uur tot 12.30 uur.

Wist u dat u, altijd van harte welkom bent in Natuurtuin Kandoel, er al is altijd wel wat te beleven. Ook op maandagochtend mag u gerust eens langs komen, voor een praatje, of zomaar eens te zien wat er allemaal gedaan wordt. Overigens kunt u op maandagochtend ook altijd terecht in Ons Nest, daar staat een uitgebreide collectie natuurboeken en tijdschriften. Al deze boeken mag u lenen, of zelfs gewoon meenemen, kom gerust eens een kijkje nemen.

VOGELPRAATJE

Inmiddels worden de dagen weer korter en is de zomer alweer ver achter ons. Maar niet getreurd voor vogelliefhebbers, want er treedt een mooie periode aan. De jaarlijkse vogeltrek vindt plaats. Elk jaar weer een volksverhuizing die zijn weerga niet kent. Op één dag kunnen dan blijkbaar wel anderhalf miljoen vogels Nederland passeren. Zo doende kijk ik ook altijd uit naar de herfst met de vogeltrek die ons mooie wintergasten oplevert. Maar ook prachtige herfstkleuren in de bossen en dit jaar ook nog eens een prachtige paddenstoelencollectie. Vanaf begin oktober loont het om op een mooie heldere dag op zoek te gaan naar hoge punten in het landschap of naar de kust. Op hoge plekken maak je dan kans op roofvogels die handig gebruik maken van opstijgende, warme lucht zgn. thermiek om hoogte te maken en in lange glijvluchten door te reizen. Met minimale inspanning een maximaal

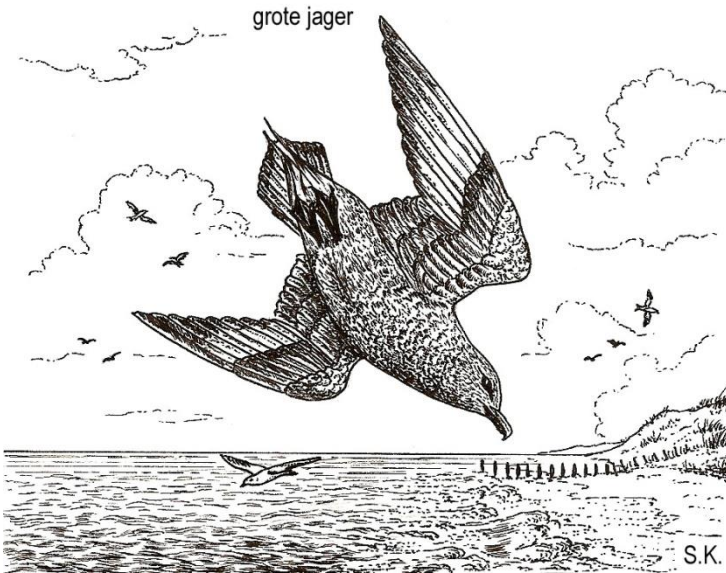
rode wouw

resultaat. De beste plekken zijn veelal open terreinen (denk aan zweefvliegvelden). Je maakt kans op buizerds, wespdierven, bruine kiekendieven, rode wouw en zee- of visarend. Genoeg sensatie om er op uit te gaan. Als er wind enkele dagen uit het oosten komt, worden vooral veel zangvogels

richting de kust geblazen. Grote aantallen vliegen dan langs de duinen en het strand. In plaatsen als Westkapelle, Breskens, Kamperhoek, IJmuiden of Den Haag maak je kans op grote zwermen. Tip: ga als het enigszins bewolkt is met af en toe een buitje, want daardoor gaan de vogels laag vliegen en zie je ze nog beter.

Bij zuidwestenwind in combinatie met mooi weer tref je de zgn. laagvliegers. Trekvogels gaan dan echt laag vliegen om energie te besparen en toch vooruit te komen. Je kunt het dan treffen om de grote groepen graspiepers, lijsters, gaaien of houtduiven te zien die de bulk van de vogeltrek vormen.

Bij noordwesterstorm, je moet niet vies zijn van slecht weer, kun je voor Nederland bijzondere (zee)vogels tegen komen. Door de zware wind kunnen deze vogels opeens vlakbij de kust opduiken. Denk aan: Jan-van-Gent, roofmeeuwen als de grote jager en bijvoorbeeld de albatrosachtige pijlstormvogels. Een goede plek hiervoor is de Brouwersdam.

Recentelijk waren we met de vogelwerkgroep in Zeeland om de vogeltrektocht te aanschouwen. We zagen o.a. een zeearend (vogelkijkhut [Visarend](#) bij Den Bommel) en een tweetal bruine kiekendieven

(vogelkijkhut Vogelarije bij Colijnsplaat) die elkaar achterna zaten. Wil je weten wat we nog meer zagen lees dan het verslag van de vogeltrektocht wat in deze editie staat.

Wil je weten waar veel en/of bijzondere vogels momenteel trekken kijk dan op [trektellen.nl](#) of [waarneming.nl](#). Zo kwam ik laatst de waarneming tegen van de sneeuwgorz, ook zo'n soort die je alleen tijdens de vogeltrek ziet. In verleden mocht ik al eens een gele gorz en grijze gorz

spotten en daar zou ik heel graag de sneeuwgorz aan toevoegen. Even wat uitleg over deze mooie soort, zoals de hele familie gorzen. De sneeuwgorz komt voor in de bergen van Scandinavië, Rusland, IJsland en Groenland, waar hij zich het liefst op de sneeuwgrens op houdt. Het is een van de weinige zangvogels die zo ver naar het noorden broeden. Ze broeden in kale, rotsige gebieden langs de kust in deze landen. Sneeuwgorzen zijn 's winters te vinden langs de kusten van de Oostzee en in kleinere aantallen langs onze kust. Ze verblijven dan het liefst in open gebieden zoals stranden, pieren, kwelders, schorren en buitendijks land. Meestal te zien in kleine groepjes en zodoende redelijk zeldzaam om hem in Nederland te spotten. De grootste groepen worden vooral gezien in het Waddengebied. De Sneeuwgorz behoort als wintergast tot de *'Kwetsbare soorten'* en is als zodanig opgenomen in de aanvullende Rode Lijst.

De sneeuwgorz is bij ons dus een wintergast en dan is het klee

de foto hieronder en zijn zowel het mannetje als het vrouwtje het beste te herkennen aan de witte kop met de oranjebruine wangen en kruin. In het broed/zomerklee is het mannetje een opvallend witte vogel met zwart-ogende vleugels. Als ze vliegen vallen gelijk de witte vlekken op de vleugels op en weet je gelijk dat het om sneeuwgorzen gaat.

Weetjes over de sneeuwgorz:

- Zijn voedsel is voornamelijk zaden, maar vangt tijdens de broedtijd ook insecten. Zal in Nederland vaakst worden aangetroffen laag lopend en rennend over de grond, zaden zoekend tussen de lage vegetatie. Foerageert vaak in grotere

groepen samen met bv. strandleeuwerik.

De sneeuwgorz broedt van mei-juli en bouwt zijn nest veelal in rotspleten, maar soms ook in nestkasten. Het nest is een dikke kom en gebouwd door het vrouwtje, die het vaak bekleed met veren en wol. Het vrouwtje legt 4 à 5 eieren die ze in 10- 14 dagen uitbroedt. Na ca. 13 dagen zijn de jongen vliegvlug.

Het aantal broedparen loopt terug blijkt uit broedvogelinventarisaties in het Scandinavische gebied. Dat zou goed kunnen samenhangen met de opwarming van de aarde. Als andere reden, wordt overbegrazing genoemd.

Zang doet wat denken aan veldleeuwerik. Meest gehoorde roep is een zachte kanarie-achtige roller. In vlucht een helder fluitend "tjieoe".

Hopelijk spot ik hem nog een keer langs de kust.

Tegen iedereen zou ik nog willen zeggen, trek erop uit net als vele vogels!

Ronald Commandeur

DE VLINDERWERKGROEP DE MOERPUTTEN 27 -6- 2019

[De Moerputten](#) is een natuurgebied in de Nederlandse provincie Noord-Brabant, gelegen nabij 's-Hertogenbosch. Het 118 hectare grote terrein behoort tot de Natura 2000-gebieden en is in beheer bij Staatsbosbeheer. Het is een van de weinig overgebleven laagveenmoerassen ten zuiden van de grote rivieren. Het natuurgebied is omsloten door polders. In het gebied is in 1990 een geslaagde poging gedaan het pimperlblauwtje, een in België en Nederland uitgestorven vlindersoort, te herintroduceren. En daar gingen wij met deze excursie naar op zoek!

We starten met het oversteken van een bloemrijk veld met veel jakobs-kruiskruid en grassen. Bij het informatiebord wordt de te wandelen route aangegeven en enige informatie over het gebied. De naam geeft aan dat het een moerassig gebied is, ter plaatse loopt een verlandde prehistorische rivierbedding waarin sterke veenvorming heeft plaatsgevonden. De veenlaag was dik genoeg om te worden ontgonnen. Zo ontstonden twee plassen, de Lange Putten, waarover nu de grote Moerputtenbrug ligt, en een kleinere, de Moerput. Sporen van veenontginning zijn nog te zien in het landschap, zo zijn er talrijke legak-

kers. Het waterrijke gebied maakte eeuwenlang deel uit van de inundatiezone rond 's-Hertogenbosch. Dat betekende dat als het militair noodzakelijk werd geacht het waterpeil nog verhoogd moest kunnen worden. De aanleg van een spoorweg in het laatste kwart van de 19e eeuw was daarom alleen mogelijk als de spoordijk ter hoogte van de Moerputten werd onderbroken door een lange brug op pijlers, de Moerputtenbrug. Tegenwoordig is dit een voetgangersbrug waar het Halve Zolenpad over heen voert. De Moerputten bestaat uit veel verschillende terreintypen. Er zijn hooilanden, rietvelden, moerassen, open wateren en wilgenstruwelen. Het gebied heeft een rijke maar kwetsbare flora en fauna. Men vindt er reeën, vossen en zeldzame vogels als waterral, blauwborst en zomertaling. Op de pijlers van de Moerputtenbrug zijn korstmossen, bladmossen en muurvarens te vinden, waaronder de in Nederland zeldzame en beschermde steenbreekvaren. Elders in het gebied liggen enkele van de weinige oorspronkelijke blauwgraslanden in Nederland.

We beklimmen de dijk waarover vroeger het de Halve Zolenlijn liep.

Hier zien we de kandelaartoorts, een zeldzame soort die uit Zuid-Europa afkomstig is. Over de dijk wandelen we richting de Moerputtenbrug. De dijk is geflankeerd door vele zomereiken, waarin we de spinselnesten van de processierups zien. De rupsen zijn inmiddels al verpopt. Ook zien we op een stam de plakker, een nachtvlinder waarvan de rupsen ook dol zijn op het blad van de eiken. Ook de rupsen van deze vlinder kunnen een plaag vormen, maar die is gelukkig niet zo vervelend voor de mens. Hij vliegt van half juni tot

eind mei in 1 generatie. Het vrouwtje, dat nauwelijks kan vliegen, legt de eitjes in een groep op de schors, een tak of blad van de waardplant en dekt deze af met haren van haar achterlijf. De rupsjes komen het volgende voorjaar uit. Ze laten zich door middel van spindraden met de wind meevoeren en kunnen zich zo kilometers verspreiden. Ze leven van blad van loofbomen en naaldbomen en zijn soms schadelijk op eik. De rups verpopt zich in een spinsel tegen de schors, tussen bladeren of in de strooisellaag.

Verderop in het struikgewas zien we een de watersnuffel zitten. Ook vliegen hier bonte zandoogjes rond en een koolmees. In de berm

bloeien o.a. grote klis, boerenwormkruid en koninginnenkruid. En dan zijn we bij de brug. In het water groeien massa's waterlelies, gele plomp en watergentiaan, met op de bladeren een roodoogjuffer. De blauwe reiger staat stil zijn kans af te wachten om toe te slaan. Meerkoeten en wilde eenden dobberen hier ook rond. In het topje van een boom zit een buizerd.

Zodra we de brug over zijn ontdekken we de tijgerspin die zojuist een prooi netjes heeft ingepakt, enkele pyamawantsen, de steenrode heidelibel, een kleine geaderd witje en staartmeesjes die rond bungelen in de bomen op zoek naar voedsel.

We verlaten de dijk, onder aan de dijk pauzeren we even. Want hier zien we talloze grauwe ganzen en ook twee ooievaars die al voedsel zoekend door de weiden stappen. De bonte berm met o.a. cichorei, boerenwormkruid, knooppkruid, duizendblad en wilde peen biedt nectar aan vele vlinders, we zien hier het oranje zandoogje, bruin zandoogje, bruine daguil en bruin blauwtje.

Verder wandelend tussen de weiden door zien we Kievitten, spreeuwen, putters, rietgorzen en een klein koolwitje. We komen langs de toegang tot het terrein waar de eerste pimpernelblauwtjes zijn uitgezet, maar daar mogen we helaas niet in. Maar ik beloof de deelnemers van de excursie dat we die blauwe jongens nog gaan zien, ze moeten nog even geduld hebben! Een blauwe jongen die we hier wel zien is het mannetje van de gewone oeverlibel.

Ondertussen gaan we de hoek om, daar vliegen talloze huiszwaluwen, ook weer voedsel zoekend, ja, je moet er iets voor over hebben om het motortje draaiende te houden! En ook het hooibeestje en de atalanta bezoeken de bloemen om nectar te drinken. We komen bij een uitzichtpunt op het gebied waar de pimpernelblauwtjes vliegen. Hier wordt op een drietal bordjes uitleg gegeven over het ingewikkelde leven van dit bijzondere beestje. We zien er ook enkele vliegen, maar helaas veraf. Maar uw gids belooft met de hand op het hart: we gaan ze nog van dichtbij zien! Maar eerst nog een stukje lopen. We gaan

dus maar weer verder en genieten van de vele distelvlinders die nectar zoeken op distels en knooppkruid. En in de verte zien we een ree ijlings de boskant inschieten bij onze nadering! Toch weer mooi meege-
nomen! Ook zien we een grote bonte specht, het icarus-

blauwtje, de kleine vuurvliender, het zwartsprietdikkopje en het landkaartje, voorwaar een mooi lijstje, toch? En dan eindelijk komen we aan enkele weiltes die vol staan met grote pimpinel, de waardplant van het pimpinelblauwtje. We speuren en speuren en dan ontdekken we er eentje, en even later nog één en.... We zien uiteindelijk minimaal 12 pimpinelblauwtjes rondvliegen hier. Helaas gaat volgens een teller het aantal achteruit, dit is vooral te wijten aan de extreem warme en droge zomers. Het pimpinelblauwtje is in 1990 met succes

geherintroduceerd in de Moerputten, 20 jaar nadat hij verdwenen is uit Nederland. Het blijft echter een uiterst zeldzame standvlinder. De bovenzijde van de vleugels is helderblauw met een brede zwarte rand en zwarte stippen, de onderkant is lichtbruin met 2 rijen zwarte vlekken. De habitat van deze vlinder bestaat uit

vochtige, vrij voedselarme hoilanden waarin de waardplant en de waardmieren leven, zoals moerassige graslanden in beekdalen of bij meren. De vlinder leeft vooral in vrij open vegetaties, omdat juist daar de waardmier voorkomt. De nesten van deze mier liggen verspreid in het gebied. Het pimpinelblauwtje vliegt van eind juni tot half augustus in 1 generatie. Het vrouwtje zet de eitjes afzonderlijk af op de jonge,

kleine bloemhoofdjes van meestal wat kleinere planten van de grote pimpernel, de waardplant. De planten die in de buurt staan van het nest van de waardmier, meestal de moerassteekmier, hebben de voorkeur. De jonge rupsen eten na het uitkomen een gang rondom de basis van de bloeiwijze en bekleden deze met spinsel, zodat de bloemen niet uit elkaar vallen. Van hieruit voeden ze zich met de bloempjes. Als de rupsen 3 tot 4 weken oud zijn, laten ze zich op de grond vallen

en verstoppen zich meteen tussen de vegetatie. Hier wachten ze bewegingloos op een moerassteekmier, dat duurt vaak een half tot bijna anderhalf uur. Dan richt de rups zich op en wordt tussen de kaken

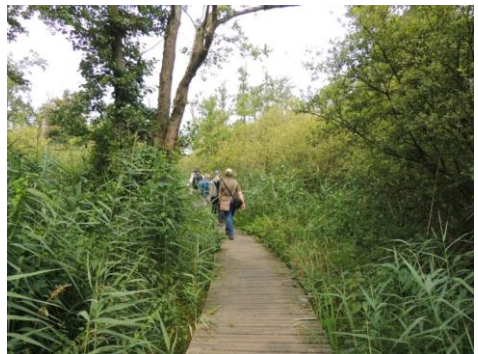

van de mier meegenomen naar het nest. Het nest van de moerassteekmier is erg klein en meestal is er maar 1 rups per nest.

Vaak eet deze rups het volledige mierenbroed op waarna de mieren het lege nest verlaten. De rups overleeft dan een tijd zonder voedsel en wacht tot een nieuwe mierenkolonie het nest

bevolkt. Gelukkig zijn er relatief veel mierennesten in het gebied aanwezig, zodat de rups van het pimpernelblauwtje niet de hele populatie kan vernietigen. De verpopping vindt plaats in het nest. De vlinders verschijnen vroeg in de ochtend, wanneer de mieren nog slapen. Ze voeden zich met nectar van verschillende bloemen.

Met moeite kunnen de fotografen onder ons zich losrukken van de veldjes met deze bijzondere vlinder. Maar we moeten toch terug richting de auto's. Via een knuppelbrugpaadje door het

moeras wandelen we terug

Tijdens ons afzakkertje met overheerlijke uitsmijter kijken we terug op deze bijzonder mooie wandeling met de klapper aan het einde, zoals beloofd. Tot een volgende keer!

Fia Grootzwagers

BIESBOSCH ??

Ik ben benieuwd, hoe dat af gaat lopen in de Biesbosch. Ze hebben het over 1,5 miljoen bezoekers per jaar, maar dat moet allemaal ongeveer in een half jaar gebeuren. Want in de winter is er niks te beleven. Vele jaren hebben wij met Ad Lau-

rijzen de kerkuilenkasten schoon gemaakt. En altijd rond oktober-november. Dan kun je de bezoekers op 1 hand tellen, te koud, nat en niks te beleven. Dus dan moeten er in de zomermaanden 40 tot 50 duizend bezoekers komen, en dat zijn allemaal geen natuurliefhebbers. Als je ziet wat ze nu al achterlaten: koelkasten, koekenpannen, zakken afval, een topper was een stoel met daarin een gat waar weer een wc-bril op bevestigd was, heel veel kampvuurtjes. Ook wild-kampeeders, dus veel geluidsoverlast en de afvalcontainers overladen. Dan moet men er op rekenen dat er bij die 50.000 mensen ook nog 10.000 honden mee komen. Er wordt dan gezegd: "die kunnen daar lekker ravotten". Nou moet ik eerlijk zeggen, 80 jaar geleden hadden de mensen nog geen riempje, dat is allemaal beter geworden. Want als je dat nu ziet: voor op de fiets een zitje, achterop een mandje. Ik zag verleden week in Arendshof een wandelwagen voor honden met 2 hondjes er in. En die man achter de wagen praten tegen ze! Ik geloof wel dat ze tegenwoordig slimmer zijn. De tijd, dat ze een hond hadden om voor opa de pijp te pakken en de krant uit de brievenbus te halen, is voorbij! (de pijp onder de zever).

Het schijnt, dat er ook kano's verhuurd worden. En dat zijn ook niet allemaal natuurliefhebbers! Dat kom je te weten als je bij een werkgroep zit: op pad om kasten schoon te maken maakten wij van alles zelf mee. Bij het uilenonderzoek op De Moer, daar hadden wij ons eerste broedpaar. We kwamen daar om te controleren. De onderhoudsploeg van de kerk had de kast van de muur getrokken. In de Vennen moest er een boom uit, uitgerekend die waar een kast in zat. Ze hadden hem omgezaagd met een nest uiltjes er in. Waarom niet eerst gekeken of er iets in zat? Nee, met een plof naar beneden met uiltjes en al. Ook prikkeldraad is heel gemeen en gevaarlijk voor vogels, zeker voor uilen, met het jagen op voedsel komen die met de vleugels vast te zitten, en dan begint de doodstrijd, want ze komen niet los. De vleugels zitten zo fijnzinnig in elkaar, die zijn niet te repareren.

(foto bever, Jos van den Elshout)

Ik ben veel mee op excursie geweest, 40 tot 50 jaar geleden, toen reden er al motoren in de natuur, bijvoorbeeld bij Keijenhurk en Gorp en Rovert was het heel erg. Je moest opletten anders reden ze je laarzen uit. Ik lees pas nog, in Geertruidenberg, daar stond een boom waar veel ransuilen in zaten. Die zoeken elkaar in de wintermaanden op. Prachtig om te zien. Maar die hakten ze zo om, onbegrijpelijk. Pas nog, op 11 september bij Jenink kwam iemand vertellen dat er op de racebaan bij Zandvoort 2 bijzondere soorten zaten: zandhagedissen en breedstreeppad. Hij werd gewoon uitgelachen! Ik wil alleen maar zeggen: het zijn allemaal geen natuurliefhebbers. Die 2 vrouwelijke bos-

wachters wens ik veel succes. En voor de mensen die volgend jaar, in 2020, naar de Biesbosch gaan, neem dan ook een stoel mee met een gat er in, komt dikwijls goed van pas!

Bertus Koreman

NEDERLANDSE DAGVLINDERS

Kleine vos (*Aglais urticae*)

Over heel Nederland gezien is de kleine vos nog steeds een zeer algemene vlinder. Toch vind ik dat we hem in

onze omgeving maar erg weinig meer zien tegenwoordig. Ik spring haast een gat in de lucht als ik er tijdens een inventarisatieronde één zie. Hoe anders was het afgelopen juni tijdens een vakantie in Oostenrijk: op sommige dagen zag ik er zeker honderd. De soort komt in bijna heel Europa voor.

De kleine vos houdt zich bij voorkeur op in bloemrijke ruigten, graslanden, wegbermen, bosranden, tuinen en parken. Hij snoept van de nectar van allerlei kruiden en in het vroege voorjaar worden wilgenkatjes bezocht. Wanneer de struikheide bloeit, kan men hem ook op heidevelDEN aantreffen. Het is een heel mobiele vlinder die ook trekgedrag vertoont.

Aangezien de kleine vos net als de citroenvlinder en dagpauwoog als vlinder overwintert, komt hij tevoorschijn zodra de temperatuur hoog genoeg is. Gewoonlijk worden de eerste vlinders begin maart gezien en ze kunnen, zolang het weer het toelaat, tot begin november vliegen. In de periode van eind mei tot half juni worden er weinig kleine vossen gezien (de zogenaamde junidip); de hoogste aantallen worden in augustus en begin september waargenomen. Er zijn twee elkaar overlap-

pende generaties per jaar en in heel gunstige jaren kan er een derde generatie voorkomen.

Door de fraaie kleuren aan de bovenzijde van de vleugels is de kleine vos een opvallende verschijning. De basiskleur is oranjebruin met een aantal zwarte vlekken. Langs de bovenrand van de voorvleugels wisselen zwarte en gele vlekken elkaar af en aan de punten zit dan nog een wit vlekje. Aan de buitenranden van voor- en achtervleugels heeft de vlinder zwart omrande blauwe "maanvlekken". Mannetje en vrouwtje zien er hetzelfde uit. Met dichtgevouwen vleugels lijkt de vlinder op een verdord blad.

Het mannetje houdt vanaf het middaguur een territorium bezet, meestal op een beschutte, zonnige plek in de buurt van een flinke bos brandnetels. Daar wacht hij op voorbijvliegende vrouwtjes. Andere mannetjes worden verjaagd. Komt er een vrouwtje langs, dan achtervolgt het mannetje haar net zo lang tot ze gaat rusten. Zo'n achtervolging kan tot wel enkele uren duren! Vaak gaan er ook andere mannetjes achteraan. Als het vrouwtje uiteindelijk gaat zitten, neemt het mannetje achter haar plaats en betast haar vleugels met zijn antennes. De paring zelf vindt meestal aan de onderzijde van een brandnetelblad plaats.

Het vrouwtje zet haar eitjes bij voorkeur af op jonge brandnetelplanten op open, zonnige plaatsen. De eitjes worden in een groepje van enkele tientallen tot honderden bijeen afgezet op de onderkant van het blad. Wordt ze daarbij verstoord, vliegt ze weg maar keert later terug om de ei-afzet te voltooien.

[Rupsen van de kleine vos](#) kun je van mei tot en met september vinden. De jonge rupsen spinnen een aantal bladeren van de brandnetel bijeen en leven met enkele tot honderden gezamenlijk in zo'n spinsel. Van hier uit vreten ze de plant kaal en daarna zoeken ze een nieuwe, liefst jonge, brandnetelplant op. In het laatste stadium verspreiden de rupsen zich en leven meer solitair en niet meer in een spinsel. De rupsen zijn zwart met zeer fijne witte stipjes en aan weerszijden twee gele lengtestrepen. Ze hebben zwarte of geelachtige "doorns".

De rups verpopt aan een plantenstengel of aan een muur. Het popstadium duurt gemiddeld 10 dagen. Daarna komt de nieuwe vlinder uit de pop tevoorschijn. Voor de overwintering drinken de vlinders veel nectar om een flinke energievoorraad op te bouwen. Afhankelijk van de temperatuur gaat de kleine vos vanaf oktober in winterrust. Je kunt hem dan bijvoorbeeld aantreffen in de schuur of op zolder. Andere plekken om te overwinteren zijn o.a. holle bomen of grotten.

PROGRAMMA

Zondag 8 december: Autotocht van een halve dag naar Surae, bekend van de grote waterplassen, waar vroeger leem gewonnen werd. Een gebied waar diverse dieren voor komen, reeën, Schotse Hooglanders en ook de das is er al waargenomen. Verder een vogelrijk gebied, bekend ook van de roestplaats van ransuilen. Onze verhalenverteller is deze tocht Peter Verschure, die er zijn geheel eigen draai aan zal geven. Vertrek 9.00 uur, opgeven voor dinsdag 3 december 19.00 uur.

Zaterdag 14 december: Kerstbijeenkomst zet de datum alvast in uw agenda. Net als andere jaren, vindt de bijeenkomst plaats in het Cambreurcollege Mgr. Schaepmanlaan 2. Parkeren kunt u voor het gebouw en een fietsenstalling is aanwezig, de ingang is aan de rechterkant. Ook uw partner is van harte welkom. Natuurlijk worde zelfgemaakte prijsjes bijzonder op prijs gesteld, voor de loterijtafel. Wij zorgen voor de drankjes, wat lekkers en een kerstverhaal, zodat het weer een gezellige ochtend wordt.
Aanvang 10.00 uur tot ongeveer 13.00 uur.

Zaterdag 11 januari: Snertwandeling door Dongen, startend om 10.00 uur, bij de Viersprong, Kanaalstraat 10. Daar starten we voor een korte wandeling, over de Bergen, langs de Kanovijver en door het Trimbos, waarbij Christ Grootzwagers het een en ander over deze gebiedjes zal vertellen. De wandeling eindigt natuurlijk bij de Viersprong, waar een dampende kom snert klaar zal staan, met een lekker sneetje roggebrood met spek. Kunt u niet meewandelen en wilt u wel mee eten, dan dient u om 11.45 uur aanwezig te zijn. De kosten voor een kopje koffie, kom snert en roggebrood bedragen € 7,50.
U dient zich aan te melden voor dinsdag 7 januari 19.00 uur.

Woensdag 22 januari: Filmavond in zaal 1 van de Cammeleur, aanvang 20.00 uur. Hanny Oerlemans laat beelden zien van Zwitserland, Wallis met in het bijzonder de streek [Val D'Anniviers](#), voor meer info over deze avond zie pagina 28 van dit Hoefblad.

Zondag 26 januari: Autotocht van een halve dag naar de Seters onder leiding van Toon Thielen, aanvang 9.00 uur. De Seters klinkt ons allemaal bekend in de oren, toch wandelen we daar niet zoveel, het is een afwisselend gebied, met toch behoorlijke hoogteverschillen. Dan loop je door wat loofhout en iets verderop door het masthout, dus voldoende afwisseling. Vertrek is om 9.00 uur, opgeven voor deze tocht voor dinsdag 21 januari, 19.00 uur.

Zondag 9 februari: Deze keer gaan we weer iets bijzonders doen, we starten bij Ons Nest in Natuurtuin Kandoel. Beppie Verhage zal daar een korte inleiding houden op de wandeling die we gaan maken, een zogenaamde knoppenwandeling. Juist in dit winterseizoen begint de ontwikkeling van vele knoppen. Maar wat weten wij daar in feite van af, Beppie zal ons daarin begeleiden, tijdens een korte wandeling in en rondom onze natuurtuin. Zorg zelf voor een thermoskan met drinken, want er zal niet aangelegd worden. Start en einde bij de Natuurtuin. Aanvang 9.00 uur, opgeven voor dinsdag 4 februari, 19.00 uur.

Woensdag 19 februari: Fotopresentatie door Wim Tuytelaars, met als titel Mooie natuurmomenten in Nederland. Wim neemt ons weer mee op zijn tochten door de natuur, de ene keer dicht bij huis en de andere keer wat verder weg. Voor meer informatie betreffende de videopresentatie ziet pagina 30 van dit Hoefblad. De avond vindt plaats in zaal 1 van de Cammeleur, aanvang 20.00 uur.

Zondag 23 februari: Autotocht van een halve dag naar de Rooversche Leij, iets voorbij de Natuurpoort. Hier stroomt de Leij nog kronkelend door het landschap. Links en rechts staan nog enkele oude boerderijen, allen behorend bij het landgoed, ook staat er een heus kasteeltje, kortom een gebied met een rijke historie. John van Meggelen en Fia Grootzwagers zullen u langs het water begeleiden en veel wetenswaardigs weten te vertellen. Aanvang 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 18 februari, 19.00 uur.

Woensdag 4 maart: **Algemene ledenvergadering**, aanvang 20.00 uur, voor agenda en nadere informatie pag. 36 van dit Hoefblad.

Zondag 8 maart: Autotocht van een halve dag naar de Strijbeekse Heide, waar Jos van Dongen ons meeneemt voor een wandeling door dit bijzonder gebied. We zitten weer aan een grensgebied, dus de smokkelaarverhalen zullen ook wel los komen. En wat dacht je van de

Goudsberg, een restant van een hoogveengebied. Jos zal er vast een spannend verhaal van maken.

Aanvang 8,30 uur, opgeven voor dinsdag 3 maart, 19.00 uur.

Zaterdag 14 maart: Voor hen die de handen uit de mouwen willen steken, is het deze ochtend mogelijk bij te springen, tijdens NL Doet in Natuurtuin Kandoel. Om 9.00 uur gaat de tuinwerkgroep aan de slag met het aanplanten van het moerasbosje, achter Ons Nest. Speenkruid, bosanemoon, zenegroen, hondsdraf en nog vele plantensoorten meer worden uitgeplant, om zo een voorjaarsbosje te creëren. De ochtend wordt om 12.30 uur afgesloten.

Zondag 22 maart: Autotocht van een halve dag naar het Voorbos bij Ulvenhout, met als gidsen Ton Kops en Jan Jansen. Het voorjaar vangt aan en de eerste planten beginnen hun pracht te tonen en dan moet je in de buurt van Ulvenhout zijn.

Aanvang 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 17 maart, 19.00 uur.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstaat 50,
tel. 0162-313858

En bij: Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, (mobiel) 06-10120230
Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie.

Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET":

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar.

Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15,- per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten we van harte welkom:

Dhr. Jos Soffers, Kerkstraat 44, Dongen
Dhr. Wim Geerts, Burggraafstraat 25, Oosterhout
Dhr. Jaap van Broekhoven, Nachtwachtstraat 4, Etten Leur
Mevr. Lia van der Made de Laat, Pattonstraat 2, Dongen
Dhr. Cor Kruijff, Diepenbrocksingel 67, Waalwijk
Mw. Adrie Deijkers, Akkermansstraat 21, Dongen

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór **1 februari** bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **graag als bijlage verzenden, wordbestand, lettertype arial 11 en foto's als jpeg bestand.**

Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

Redactie: Jos van Dongen, Sjef Kerkhofs, Roland Commandeur, Hanny Oerlemans en Christ Grootzwagers

Zoals altijd zijn de tekeningen weer gemaakt door Sjef Kerkhofs.

DOE MEE MAAK HET HOEFBLAD NOG MOOIER

Natuurlijk is de redactie blij met mensen die een stukje schrijven, veel van onze leden trekken er op uit, de natuur in en zijn best wel in staat een verhaaltje voor ons prachtige Hoefblad te schrijven. Het hoeft allemaal niet zo uitgebreid te zijn en om tekstfouten hoeft je je helemaal niet druk te maken, die halen we als redactie er wel uit. Schrijf gewoon eens een spontaan verhaaltje van wat u beleefd heeft, als het maar met natuur te maken heeft, doe er een leuke foto bij en deel uw belevenis. De foto's voor de achterzijde begint leuk op gang te komen, we krijgen regelmatig plaatjes toegestuurd en hebben besloten de mooiste foto, voortaan op de voorpagina te plaatsen en daar een verhaaltje bij te plaatsen, u stuurt uw leukste natuurfoto naar de redactie via: <mailto:hoefblad@kenengeniet.nl> en elk Hoefblad zetten wij de leukste of mooiste op de achterzijde van het Hoefblad.

En dan hebben we ook nog ons kennismakingsverhaaltje, zo trots als een pauw.

Vragenuurtje Zo trots als een pauw

Wie: Mariëlle Reijnierse

Leeftijd: 40 Jaar

Woonplaats: Dongen

Hobby's: Zang, Fotografie en Vlinders

1. Wat maakt jou zo trots als een pauw?

Ik zelf ben ooit begonnen met het fotograferen van Vlinders terug in 2002. Wat mij "zo trots maakt als een pauw", is wel om te zien hoe mensen geïnspireerd raken van jou foto's, en vervolgens met de zelfde hobby starten. Mensen zien de pracht van de natuur, en het maakt ze ook meteen een stuk bewuster hoe belangrijk elk leventje in de natuur is. Immers helpt elke vorm van leven mee aan ons behoud van de natuur. En zeker in deze tijden, is dat heel belangrijk.

2. Waar word jij blij/vrolijk van?

Ik word heel blij en heel vrolijk als ik zie dat er mensen zijn die de natuur goed doen in welke vorm dan ook. Dat kan heel klein zijn, maar juist ook heel groots. Een mooi voorbeeld is de tuin Kandoel, waar aan elk wezentje word gedacht, tot aan de EcoZone. Want zeg nou zelf, er word te weinig aan de natuur gedacht, het gaat niet vanzelf met de mens als grootste bedreiging van de natuur.

3. Wat eet je het liefst?

Alles wat god verboden heeft! Als het maar lekker is, nee grapje natuurlijk! Maar een frietje of iets anders ongezonds gaat er altijd wel in. Ja.. en zeg nou zelf, is ongezonds wel vaak het lekkerst toch?

4. Waar heb je een hekel aan?
Ik heb een hekel aan mensen die de natuur vervelend vinden in welke vorm dan ook. Oh een bij, sla dood! Je weet niet wat je doet..
5. Wat betekent de natuur voor jou?
De natuur voor mij betekent "pracht". Het "pracht" van wat er te zien is, maar ook verstelt staan van wat het allemaal doet met de natuur. Maar ook de ontwikkeling en zo veel meer. Hoe kan het toch.. het is zo mooi, het is pure pracht!
6. Hoe beleef jij de natuur het liefst?
Het liefst een veld in of een bos, op zoek naar het mooie van de natuur. De stilte, lekker wandelen.. de wind in je gezicht, de geur van bloemen en zoveel meer. Op zoek naar dat ene perfecte plaatje of een dier dat voor je op duikt en je denkt Wauw! Wat een ervaring..
7. Welke beleving vergeet je nooit meer?
Oh, dat is er een om over te schrijven! Zonder camera in de auto stappen, op een mooie prachtige zomerse dag. En dan, nog geen 100 meter verder een Rouwmantel midden voor je auto. Precies, gewoon in Dongen! Ik dacht dat ik gek werd! Ik gooide de deur open, en stapte uit midden op de weg, nog met gordel aan! Ik hoor je lachen! en terecht, maar wat zou jij doen als Vlinderliefhebber? Na wat klunzigheid had ik me gordel los, en kreeg ik de kans om deze prachtige vlinder te bewonderen, die op een lantaarnpaal was gaan zitten met haar vleugels open. WAUW! Ik nog steeds knetter gek, een beetje in paniek zelfs... Mijn camera! Ik heb me camera nodig.. geef de sleutels, ik ga

me camera halen! Jo, zegt mijn man, die is al lang gevlogen als je terug bent hoor. Maar, zo gek als ik daar stond op de weg, kreeg ik de sleutels, en ben als een gek naar huis gerent. Maar hier is hij dan... Wie had mij geloofd!

8. Wat interesseert jou het meest in de natuur?
Met een woord, Vlinders!
9. Waar heb jij de meeste kennis van op natuurgebied?
Al ben je nooit uitgeleerd, maar dat blijft toch wel Dagvlinders.
10. Waar zou jij graag wat meer over weten?
De vorige lezer schreef over het juiste lot kopen, ja, als je dat lukt, mag ik dan de gouden tip? Maar zonder gekkigheid, alles over de natuur!
11. Wat zou je graag zien bij Ken en geniet?
Ik ben een nieuw lid, dus géén idee wat er precies allemaal gedaan wordt. Maar een fototentoonstelling die goed bekend gemaakt wordt, zodat we nog meer mensen bewust kunnen maken van de natuur. Of wie weet een foto wedstrijd, waar iedereen aan mee kan doen?
12. Op welke manier draag jij wat bij aan de natuur?
Ik probeer mensen bewust te maken van de natuur door middel van mijn foto werk. Veel mensen beseffen niet hoe mooi een klein diertje kan zijn, die simpel weg voor andere niet op valt. Juist door die foto, gaan mensen beter kijken. En juist door middel van dat, worden mensen toch ook nieuwsgierig, en dat maakt ze meer bewuster van de natuur. Maar ook ik ben niet perfect hoor! Mocht dat zo lijken, nee dat ben ik echt niet. Ik leer nog elke dag, we zijn nooit uitgeleerd!

WALLIS MET VAL D'ANNIVIERS

Een film gemaakt in Zwitserland we nemen u mee naar het Val

d'Anniviers, dit is gelegen in het kanton Wallis, dat is het zuidwesten van Zwitserland, grenzend aan Frankrijk en Italië. Vanuit Vercorin worden diverse wandelingen gemaakt in het omliggende gebergte, vaak gaat dit gepaard met schitterende uitzichten op het dal van de Rhône. De Rhône is hier beeldbepalend, logisch

dat de mens zich hier vestigde, water is altijd belangrijk, zeker als je aan wijnbouw doet. Tegen de hellingen tref je dan ook uitgebreide wijnvelden aan, welke vaak aangewezen zijn op het water van diverse beken. Hier in de omgeving wordt dat water vanuit de beek omgeleid met kanaaltjes, de zogenaamde bisse. Deze waterlopen zijn al eeu-

wenoud en kunstmatig uitgegraven langs vaak rotsachtige bergkanten. Langs de kanaaltjes ligt altijd wel een begaanbaar pad, vroeger en ook nu nog wordt dit pad gebruikt voor het onderhoud van de waterloop, bij de wijngaarden en weiden tref je dan een soort sluisjes aan, daar laat men bij droogte het water over

de velden lopen, iets wat ook nu nog steeds gedaan wordt. Natuurlijk zijn deze plaatsen uitermate geschikt voor vele bloemen en de daarbij behorende insecten. Je kunt hier vele vlindersoorten aantreffen, welke profiteren van de warmte van de helling en van de bloemenrijkdom. Tja, waar er water is in de bergen, daar zie je vanzelfsprekend dan ook watervallen en hogerop de besneeuwde toppen en gletsjers. De bergweiden zijn rijk aan kruiden en bloemen, iets wat de koeien hier zeer op prijs stellen, maar ook de natuurliehebber, u zult dan ook kunnen genieten van al dit fraais. Veel orchideeën, gentianen en andere bergplanten krijgt u voorgeschoteld, maar er is nog meer te zien. Hogerop kun je met wat geluk ook gemzen en steenbokken tegenkomen, deze mogen dan niet ontbreken in een film over dit mooie gebied.

Edelherten komen hier voor op grotere hoogte, het is immers zomer en leiden ze vaak een verborgen bestaan, ver van de druk bewandelde paden vandaan. Een andere, wat speelse bewoner van de berg-hellingen is de Alpenmarmot, het murmeltier, deze krijgt u verschillende keren te zien op het

scherm. De voorstelling vindt plaats op woensdag 22 januari, aanvang 20.00 uur in zaal 1 van de Cammeleur.

"MOOIE NATUURMOMENTEN IN NEDERLAND"

In deze serie laat Wim Tuytelaars zien, dat je met geduld, kennis en goed luisteren en kijken, mooie natuurmomenten kunt vastleggen. In de Boswachterij Dorst laat een Ransuil zich goed bewonderen en bij de vleermuizenkelders word ik verrast door een Ree.

Eén van de weinige Kuifleeuweriken, die nog in Nederland voorkomen, wist ik met wat geduld vast te leggen in Den Bosch.

Bij West-Kapelle in Zeeland ontdek ik een Regenwulp en een

Geelpootmeeuw. Na even geduldig wachten, laat de Snor zich goed horen en bekijken in de Groene Jonker. In Groningen komen steeds meer gebieden waar je goed vogels kunt spotten.

Een ritje door de Oostpolder levert de volgende soorten op: een Havik,

foeragerende Steltkluten, Kemphanen en Bosruiters en broedende Witvleugelsterns. Het Lauwersmeergebied in Friesland laat zich ook niet onbetuigd met de zeldzame Geelpootruiter, wel een paar uur

moeten wachten, voordat hij zich goed liet zien, baltsende Kemphanen, een Watersnip, Tureluur, Eidereend en Zeearend. Ook heb ik in Fries-

land nog een Ralreiger kunnen vastleggen. Mijn thuisprovincie Overijssel staat aan de top met een zeer zeldzame Sperweruil bij Zwolle, een Roodmus, baltsende Patrijzen, een Koereiger in zomerkleed, een bedelende Lepeelaar, de zeer zeldzame Roze Pelikaan, een Zwarte Ooievaar, Bonte Vliegenvangers, het Korhoen en prachtige beelden van een bidende Slangenarend.

De serie wordt gecompleteerd met mooie landschappen, bloemen, vlieders, paddenstoelen, dieren o.a. de ree, woelmuis, haas en nog niet genoemde vogelsoorten. Dit alles met ingesproken teksten en ondersteund met stemmige muziek. Ik nodig elke natuurliefhebber van harte uit en laat je verrassen. De voorstelling vindt plaats op woensdag 19 februari, aanvang 20.00 uur in zaal 1 van de Cammeleur.

De serie wordt gecompleteerd met mooie landschappen, bloemen, vlieders, paddenstoelen, dieren o.a. de ree, woelmuis, haas en nog niet genoemde vogelsoorten. Dit alles met ingesproken teksten en ondersteund met stemmige muziek.

Ik nodig elke natuurliefhebber van harte uit en laat je verrassen. De voorstelling vindt plaats op woensdag 19 februari, aanvang 20.00 uur in zaal 1 van de Cammeleur.

Ken en Geniet op stap met de vogelwerkgroep voor een vogeltrektocht langs de Zeeuwse eilanden.

Zaterdag 19 oktober konden leden van Ken en Geniet mee op excursie met de vogelwerkgroep.

Om 08.00 uur verzamelden 17 personen zich in de regen voor de tocht naar Zeeland. De weersvooruitzichten waren niet best. Er werd een harde wind en veel regen verwacht maar vol goede moed gingen we op stap. Onderweg naar de eerste kijkhut veel regen maar eenmaal aangekomen was het droog.

De route was samengesteld uit het boek "[De 101 mooiste vogelkijkgebieden van Nederland](#)".

Onze eerste stop, het is inmiddels 09.00 uur, was bij de Ventjagersplaten aan het Haringvliet bij Den Bommel waar we naar de vogelkijkhut "Visarend" gingen. Vanaf de parkeerplaats tot aan de hut was het een kleine kilometer

lopen.

Een grote kijkhut met twee verdiepingen waar je uitkeek over het Haringvliet met aan de overkant het eiland Tiengemeten. Onderweg hier naar toe hoorden we een aantal mezen, roodborst, winterkoning en het kenmerkend geluid van de Cetti's zanger. Eenmaal in de kijkhut werden de telescopen opgezet en getuurd door de verrekijkers. Vele meldingen van geziene soorten kwamen voorbij zodat ik moeite had om alles te noteren maar het was gelukt. Jan meldde een roofvogel een eindje weg en dacht aan

een buizerd maar toen we eens goed keken stond ie wel erg ver met zijn poten uiteen en wat bleek het was een zeearend, de scoop bracht uitkomst. Wederom een mooie waarneming. We hadden zo een klein uurtje hier doorgebracht en komen alleen hier al op 28 vogelsoorten. Te weten; knobbelzwanen, kuifeenden, brandganzen, aalscholvers, berg-eenden, smienten, grauwe ganzen, middelste zaagbekken, kleine mantelmeeuwen,

ZEEAREND

wilde eenden, meerkoeten, futen, grote zaagbekken, krakeenden, kievitenv, rietgorzen, pimpelmezen, zeearend, grote zilverreiger, lepelaars, kokmeeuwen, zanglijster, putters, spreeuwen en een blauwe reiger.

Op naar de volgende spotplaats, een tochtje van een kleine 40 km via de Zeelandbrug over naar Noord-Beveland waar we bij Colijnsplaat kijkhut "De Vogelarije" bezochten met uitzicht op de Oosterschelde.

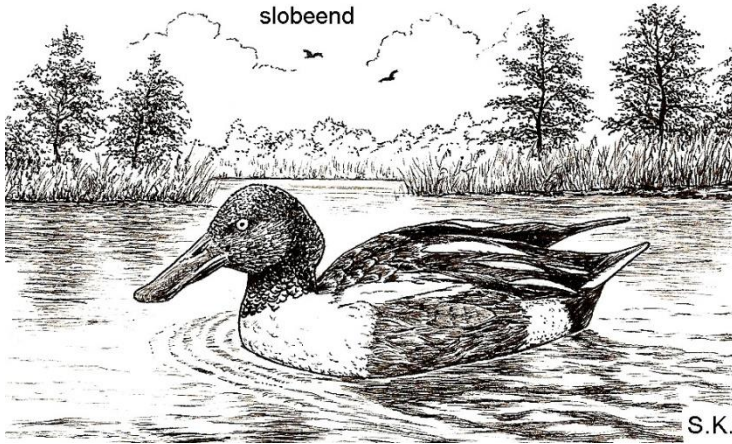
Bij aankomst, het is dan 10.50 uur, za-

gen we gelijk een tweetal bruine kiekendieven en fazanten op de akkers achter de dijken. De meeste van ons vonden het tijd voor een bakske en gingen in de hut zitten om hun zelf meegebrachte koffie te nuttigen. Eenmaal op de dijk hadden we uitzicht op een aantal wulpen, steenlopers, scholeksters, tureluurs en werd er ook nog een zwarte ruit, een torenvalk, een koolmees en een aantal zilvermeeuwen waargenomen. Na een half uurtje hadden we het hier wel gezien en gingen we op pad naar de volgende spotplaats.

We vervolgden onze tocht naar de vogelkijkhut bij Inlaag Keihogte bij Wissekerke. De inlaag Keihogte is een jong gebied. In 1980 werd in het kader van de dijkverzwaring opnieuw een inlaag aangelegd. Een stukje buitendijks gebied, met strand en jonge duintjes, kwam door een bochtafsnijding achter de dijk te liggen. Het gebied bestaat voor ongeveer de helft uit open water. In de broedtijd zijn daar onder meer fuut,

kuifeend, knobbelzwaan, meerkoet en waterhoen als broedvogel aanwezig. Op de laaggelegen oeverlanden broeden weidevogels: onder andere Kievit, tureluur en grutto. Jaarlijks zijn ook enkele broedparen van de kluut aanwezig. Tijdens de voor- en najaarstrek wordt de Keihoogte bezocht door veel steltlopers, waaronder steenloper, zilverplevier, rosse grutto en bontbekplevier. Scholeksters zijn het hele jaar op een hoogwatervluchtplaats aanwezig. Meeuwen en sterns foerageren boven het water. De toegangsweg naar de hut is met rietmatten afgeschermd, om verstoring te voorkomen. We kwamen hier rond 11.45 uur aan en de hut was gelukkig leeg zodat we allen, al ging het net, want deze kijkhut is niet zo groot, uitkijken op het gebied voor ons. Tijdens de voorbereiding, ruim een maand geleden waren hier nog volop steltlopers aanwezig zoals watersnippen, zwarte ruiters, kemphanen, oe-

verlopers en kanoeten, nu moesten we het doen met tafel-eenden, slobeenden, watersnip, tureluurs, wintertaling, krakeenden, en wilde eenden. We besloten dan

ook om ook nog even aan de Oosterschelde kant te gaan kijken waar we nog grote mantelmeeuwen, scholeksters en zilverplevier waarnamen. Terug naar de auto lopend vielen nog een tweetal goudplevieren in, op de akker. Het is intussen 12.30 uur en tijd om de lunchplaats op

te zoeken. In de voorbereiding hadden we gekozen voor Brasserie B in Kamperland gezien de goede prijs/kwaliteit verhouding. En voorafgaande aan de excursie had ik vast een reserve-

ring gemaakt, zodat we met zijn allen aan een lange tafel konden genieten van een uitsmijter of brood tonijnsalade, garnalenkroketten of iets dergelijks. We hebben hier op ons gemak genoten van de lunch. Na de lunch reden we via de Oosterscheldekering naar de Koude Kerkse Inlaag waar we tijdens de voorbereiding eind augustus vele soorten hebben mogen waarnemen. Of het nu aan het weer van de afgelopen dagen lag, ook hier niet de soorten die je zou verwachten. We moesten genoeg nemen met grote Canadese gans, bergeenden, buizerd, blauwe reiger, grauwe gans, zwarte kraai, kauw en tureluur.

Vervolgens reden we nog even langs de Flauwers- en Wevers Inlagen, een gebied wat zeer waardevol is als broed- en foerageergebied voor moeras-, weide- en kustvogels.

We reden hier over een dijk waar je aan twee kanten kunt kijken op de wateren wat er zoal ronddobbert.

Het viel op dat we hier slechts één kluut zagen, wel honderden berg-eenden, veel wilde eenden, kleine zil-verreiger, tientallen knobbelzwanen, honderden rotganzen, slob-eenden en smienten. Voor 95% zekerheid hadden we nog zicht op een slechtvalk en zagen we nog een haas,

putters, stormmeeuw, fazant en tot slotte vele honderden goudplevieren.

Het is intussen 15.45 uur en besloten we om de excursie af te sluiten en huiswaarts te keren, enkelen van ons kijken op de terugreis of ze nog wat waarnemen maar de meeste gingen direct huiswaarts waar de meesten rond 17.00 uur aankwamen. Al met al een geslaagde excursie waar we schitterend droog weer hebben gehad en veel gezien hebben en weer veel van elkaar geleerd hebben want dat is het voordeel met velen, samen weten we veel en maken daar gebruik van. Totaal hebben we 56 vogelsoorten en een haas waargenomen.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING 2020

**Woensdag 4 maart vindt deze plaats in zaal 1 van de Cammeleur
aanvang 20.00 uur.**

Graag willen wij u uitnodigen tot het bijwonen van deze bijeenkomst, om uw wensen kenbaar te maken en mee te praten over het doen en laten van onze vereniging.

De vergadering begint om 20.00 uur; zorg dat u op tijd aanwezig bent.

De agenda:

1. Opening van de vergadering door de voorzitter.
2. Behandeling van de notulen van de algemene ledenvergadering van 2019
3. Behandeling van de ingekomen stukken.
4. Het jaarverslag van 2019 wordt voorgelezen.
5. Het jaarverslag van de penningmeester wordt voorgelezen.
6. De kascontrolecommissie doet verslag van haar bevindingen.
7. Benoeming van de kascontrolecommissie 2020.
8. Voorziening in vacatures door aftreden van bestuursleden. De volgende personen zijn volgens het rooster aftredend: John van Megelen en Fia Grootzwagers. Zij stellen zich herkiesbaar namens het bestuur. Op grond van de statuten kunnen uit de algemene ledenvergadering tegenkandidaten gesteld worden. De namen van deze kandidaten, gesteund door tenminste 10 leden, moeten schriftelijk bekend worden gemaakt aan het bestuur, uiterlijk voor aanvang van de vergadering.
9. Behandeling van de begroting voor het lopende boekjaar.
10. Bespreking van de plannen voor het jaar 2020, eventueel behandeling van voorstellen vooraf gedaan door de leden.
11. Vernoeming van de jubilarissen.
12. Rondvraag.
13. Sluiting van de vergadering door de voorzitter.

VOORSTELLEN EN WENSEN

Natuurlijk is de vergadering er voor u allen; daar kunt u uw voorstellen kwijt, maar toch zouden wij als bestuur het op prijs stellen als u vooraf uw wensen al kenbaar zou willen maken bij het bestuur, zodat het één en ander vooraf besproken kan gaan worden en wij het antwoord op uw vragen of voorstellen tijdens de vergadering al kunnen geven.

Zet uw voorstellen voor tochten, diaprogramma's, films enz. op papier en wilt u zelf ook eens wat presenteren, maak dit dan zo spoedig mogelijk kenbaar aan het bestuur. Wij staan open voor al uw suggesties.

WANDELING DUIVENTOREN OP 13 OKTOBER

Zondag 13 oktober was er wederom een wandeling georganiseerd door onze vereniging. Ditmaal was het een thuiswedstrijd namelijk naar de [Duiventoren](#). We verzamelden op het parkeerterrein aan de Moerkendreef met onze gids Toon Thielen. Toon zou ons gaan rondleiden

met zijn kennis over het gebied en in het bijzonder over paddenstoelen.

Rond 9.00 uur was iedereen gearriveerd en we gingen al meteen van start in de berm van het parkeerterrein. Al lopende langs de berm viel ons de grote hoeveelheid paddenstoelen en

ook de grote diversiteit op. Wat een prachtige plaatjes stonden hier al in de berm. Na een half uur waren we aan het eind van de berm en parkeerplaats waar mijn auto geparkeerd stond en zei ik gekscherend dat we wel klaar waren voor die dag zoveel mooie paddenstoelen hadden we al gezien. Toon had ons ook diverse verhalen verteld over de soorten en over paddenstoelen in zijn algemeenheid. Soms sprak hij daarbij over zwammen en soms over paddenstoelen. Dit riep bij mij de vraag op wat het verschil is en/of verwantschap. Zodoende thuis nog maar eens eventjes wikipedia geraadpleegd:

Een paddenstoel is het vruchtlichaam van veel soorten van schimmels (zwammen). Paddenstoelen vormen maar een klein deel van de schimmel, waarvan het grootste deel zich onder de grond bevindt in de vorm van schimmeldraden (hyfen). En is het nu paddestoelen of paddenstoelen? Volgens het groene boekje moet het paddenstoel zijn, maar inmiddels is paddestoel ook weer toegestaan. Wie vindt dat pad-

denstoel te veel de gedachte oproept aan een letterlijke stoel voor een pad, en niet aan een zwam, mag het woord zonder tussen-n schrijven.

Dit wetende kan ik verder met beschrijving van de mooie en gezellige wandeltocht. Nou ja wandelen, na een paar meter staan we al weer stil. We zien een grote stinkzwam en vervolgens zien we één meter verder de biefstukzwam. Ook zien we nog mooie gele koraalzwammetjes. Toon is inmiddels met een deel van de groep al weer verder. Wij sluiten snel bij en komen op de grasweide waar ook weer talloze paddenstoelen zijn en op de weide zien we de soort paddenstoel die natuurlijk niet mag ontbreken op een paddenstoelenwandeling namelijk de vliegenzwam. Spontaan komen woorden als Efteling, rood met witte stippen, kabouter spillebeen naar boven in de groep.

Toon vraagt ons even mee door te lopen als gehele groep, zodat we nog enigszins tot een wandeling komen. Echter we staan met zijn allen binnen 10 meter weer stil vanwege de mooie en grote diversiteit aan paddenstoelen. We zien enkele prachtige exemplaren van de amethystzwam of ook wel rodekoolzwam genoemd. Verder zien we nog kleverige knolameniet, heksenboter, diverse mycena's waaronder de gras-kleefsteelmycena en boleten.

Het duizelt mij op een gegeven moment van de diversiteit in namen van de paddenstoelen 😊.

Uiteindelijk lukt het ons als groep om even door te wandelen om vervolgens bij de reusachtige tuin van onze gids Toon uit te komen die tegen het Duiventorenbos aan ligt. Hier zijn wat banken waar we even een pauze nemen. Enthousiast geworden door de verhalen van Toon over zijn tuin laten we ons vervolgens met een deel van de groep even snel rondleiden in de prachtige door hemzelf aangelegde en onderhouden tuin. We zien talloze vijvers, mooie heesters, sierstruiken, een bijenschans, een composthoop met o.a. fruit erin waar weer tientallen atalanta vlinders op zitten. Achter ieder stukje tuin zitten weer vogels die snel wegvliegen als wij aan komen. Na een mooie rondleiding in

Rodekoolzwam

Mycena

een werkelijk prachtige tuin sluiten we ons weer bij de rest van de groep aan. Die zaten nog heerlijk op een bankje te kletsen bij een zonnetje.

We vervolgen onze tocht en zien enkele stinkzwammen staan, maar ook nog een aantal duivelseieren. Een duivelsei is het vruchtlichaam van de stinkzwam en uit het duivelsei komt de stinkzwam dus tevoorschijn.

Als laatste gaan we nog even langs een haviksnest. Onder de boom zien we talloze

skeletjes en vogelringen liggen van vogels die ten prooi zijn gevallen aan de havik. De havik was uiteraard niet te bekennen. Vervolgens lopen we terug naar het startpunt van de wandeling. En bedanken we Toon voor het delen van zijn kennis en de gastvrijheid bij zijn tuin. We kunnen terugkijken op een zeer geslaagde en gezellige wandeling met prachtige paddenstoelen waarvan eenieder genoten heeft. Weliswaar

hebben we in kilometers niet zoveel gelopen, maar de prachtige soorten paddenstoelen waren zeker de moeite waard om het wat rustiger aan te doen. Echt ongekend hoeveel paddenstoelen er aanwezig waren in de bossen,

maar ook zo mooi van kleur en diversiteit. Het is echt een aanrader voor iedereen om even in de bossen te gaan wandelen in dit jaargetijde en te genieten van de pracht van de natuur.

Roland Commandeur

BIJENPLANT IN BEELD

Andoorn *istéchys grandiflora* Benth.

In dit artikel moet het begrip bijenplant ruimer worden gezien dan we tot nu toe gewoon zijn geweest. De redactie wenste namelijk graag een plant op te nemen waar nu eens géén honingbijen op vliegen, maar andere bijen.

De bloemen van de andoorn worden druk bezocht door veel hommels en wolbijen. Opvallend is dat het zonnekruid alleen maar bezoek heeft van honingbijen. De buisbloemen van de plant zijn maar 3 mm lang en er is gezien de drukte van de honingbijen veel te halen. Maar hommels halen er niet naar en geven de voorkeur aan andere bloemen in de directe omgeving. Insecten met een lange tong, zoals bijvoorbeeld de hommels, bezoeken over het algemeen bij voorkeur bloemen met een lange bloemkroon, en dus diep gelegen nectar. Zo een is de *Stachys grandiflora* Benth.

Twee soorten voor de tuin

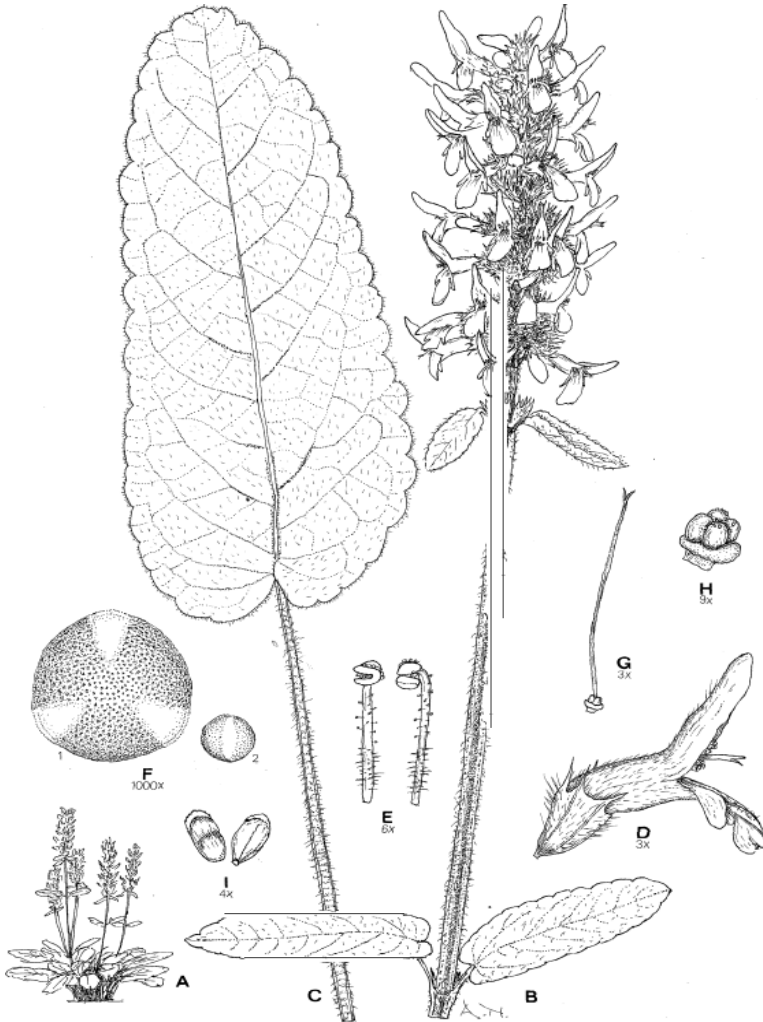
Het geslacht andoorn (*Stack/s L.*) is met ongeveer 200 soorten een van de grotere geslachten van de lipbloemenfamilie Labiatae. Met uitzondering van Australië en de poolgebieden is het geslacht over de gehele wereld vertegenwoordigd. In ons land zijn er vijf soorten inheems. Cultuurvariëteiten van twee soorten worden hier voor tuinbeplanting toegepast. Het zijn *Stachys byzantina* K. Koch, ook wel Ezelsoor genoemd, met witwollig behaarde bladen, en *Stachys grandiflora* Benth., die inheems is in de Kaukasus, Turkije en Iran. Van de laatste soort zijn diverse variëteiten in cultuur gebracht, waaronder onze andoorn, de cultivar 'Superba'. Het is een fraaie plant, waarvan de onderste bladeren dicht bij elkaar staan en als het ware een rozet vormen. Ze hebben een lange steel en een grofgekartelde rand; aan de voet zijn ze hartvormig. De nerven liggen verdiept in de bladschijf. De plant heeft rechtopstaande bloeistengels, waaraan hoogstens drie paar tegenover elkaar staande bladen zitten. In een enkel geval vormen zich in de oksel van de onderste bladen eveneens bloeistengels. De bloemen staan dicht op elkaar in schijnschermen in de oksel van kleine schutbladen. De schermen staan zo dicht bij elkaar dat ze de bloeiwijze een aarvormig aanzien geven. De bloemen hebben een donkere purperroze kleur. De bloemkroon bestaat uit een cilindervormig deel, een bovenlip en een onderlip. Hij is zowel aan de buitenkant als aan de binnenkant behaard. De bloemen zijn proterandrisch: als eerste komt het stuifmeel vrij. De meeldraden, het zijn er vier, liggen tegen de bovenlip en het stuifmeel komt daardoor op de bovenzijde van insecten die nectar komen puren. Na verloop van tijd gaat de tussen de meeldraden gelegen stijl verder uitgroeien en steekt, in het vrouwelijke stadium van de bloei, de gevorkte stempel ver buiten de bloemopening, zodat bezoekende insecten er met de rug langs strijken. Voor het opnemen van de nectar is een lange insectentong nodig, want het buisvormig deel van de bloemkroon is ongeveer 1 cm lang en het nectarium ligt op een discus onder het vruchtbeginsel. Wolbijen hebben er met een tong van 9-10 mm en hommels met nog grotere tonglengten blijkbaar geen moeite mee. De onderlip van de bloemen is voor insecten een geschikte landingsplaats. Een honingmerk ontbreekt bij deze andoorn.

Op de helmknoppen en op het vruchtbeginsel zitten kleine glanzende bolletjes. Het zijn klieren die vaak bij soorten van deze familie worden aangetroffen.

Vermeerdering

In de bloemkelk, die aan de plant blijft, vormen zich na bestuiving nootjes, maximaal vier stuks. Ze kunnen na rijping van het zaad soms nog

lang in de kelk blijven. Wie de plant wit vermeederen kan haar op gezette tijden beter scheuren, want het is niet zeker dat uit zaad de originele cultivar tevoorschijn komt.

Andoorn (*Stéchy's grandillora* Benth. Cv. 'Superba')
 A habitus; B bloeiwijze; C blad onder aan de plant;-D bloem in het vrouwelijke stadium; E meeldraden; F stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal; G stamper; H vruchtbeginsel met nectarium; I nootjes.

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar. Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN:

Uilenwerkgroep:

uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen

Stevenshof 13, 's Gravenmoer

Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers

Roeloff van Dalemstraat 50,

Dongen

Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:

Nestkastencoördinator

vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse

Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen

Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:

vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers

Schoolsticht 47

5102GD Dongen

tel.0162-517996

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure

Groenstraat 11a, Dongen

Tel. 0162-313297

Misschien staat volgend Hoefblad wel uw foto op deze plek. Hebt u een leuke, mooie, grappige natuurfoto, stuur hem dan in voor 1 februari naar hoefblad@kenengeniet.nl en u weet delen is leuk.

Wulp R. Commandeur

Vrouwetje kleine bonte specht Jan Maaien.

Atalanta M.Giesekam

Amethystzwam Jennie Rommens

Boom May Knapen

Ransuilen Corrie Pols

